

## **Οι Εναλλακτικές Μέθοδοι Επίλυσης Διαφορών στην Ελλάδα (Alternative Dispute Resolution)**

Σήμερα στην Ελλάδα, είναι γνωστοί και διαθέσιμοι ως εναλλακτικοί μέθοδοι επίλυσης ιδιωτικών διαφορών οι κατωτέρω : η Διαπραγμάτευση, ο Εξωδικαστικός Συμβιβασμός (214<sup>A</sup> ΚΠολΔ), η Απόπειρα Συμβιβασμού (209 ΚΠολΔ), η Διαμεσολάβηση (214Γ ΚΠολΔ) - η οποία σημειωτέον περιλαμβάνεται στις θεμελιώδεις δικονομικές αρχές του ελληνικού δικαιοσύνητος (116<sup>A</sup> ΚΠολΔ), η Δικαστική Μεσολάβηση (214B ΚΠολΔ) καθώς και η Διαιτησία (867 επ. ΚΠολΔ).

### **A. Η Διαπραγμάτευση**

Η διαπραγμάτευση είναι η παλαιότερη και περισσότερο χρησιμοποιούμενη μέθοδος διευθέτησης κρίσεων και επίλυσης διαφορών. Οδηγεί στη δημιουργική επίλυση προβλημάτων και αποτελεί μία ενεργό διαδικασία, η οποία επηρεάζει καθοριστικά τη σχέση των δύο πλευρών, που εμπλέκονται σε αυτήν. Είναι εκείνη η διαδικασία όπου δύο πλευρές, με διαφορετικά συμφέροντα και προσδοκίες, μετακινούνται από τις αρχικές τοποθετήσεις τους και μέσα από μια διαδικασία ανταλλαγής θέσεων και παραχωρήσεων, προσπαθούν να επιτύχουν μια κοινώς αποδεκτή συμφωνία.

Νομολογία ελληνικών δικαστηρίων : Ως διαπραγματεύσεις θεωρούνται οι μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, για την κατάρτιση ορισμένης συμβάσεως προφορικές ή έγγραφες ανταλλαγές απόψεων με τις οποίες επιδιώκεται η βαθμιαία προσέγγισή των αρχικά διαφοροποιημένων, ενδεχομένως, θέσεων τους αναφορικά με τους όρους της υπό συζήτηση σύμβασης, έως την τελική ταύτισή τους ή τη διαπίστωση αδυναμίας τέτοιας ταύτισης.

### **B. Ο Εξωδικαστικός Συμβιβασμός (214<sup>A</sup> ΚΠολΔ)**

Σύμφωνα με το άρθρο 214 Α ΚΠολΔ:

1. Οι διάδικοι μπορούν να συμβιβάζονται, μετά την επέλευση της εκκρεμοδικίας μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης και χωρίς να υφίσταται στάση της δίκης, όταν αντικείμενό της είναι ιδιωτικού δικαίου διαφορά, για την οποία επιτρέπεται κατά το ουσιαστικό δίκαιο να συνομολογηθεί συμβιβασμός.
2. Για το συμβιβασμό συντάσσεται ατελώς πρακτικό, που περιλαμβάνει το περιεχόμενο της συμφωνίας τους και ιδίως το είδος του αναγνωριζόμενου δικαιώματος, το ποσό της οφειλόμενης παροχής και τους τυχόν όρους υπό τους οποίους θα εκπληρωθεί, καθώς και πρόβλεψη για τα δικαστικά έξοδα. Το πρακτικό συντάσσεται σε τόσα αντίτυπα όσοι και οι διάδικοι ή ομάδες διαδίκων, που αντιδικούν, χρονολογείται και υπογράφεται από αυτούς ή από τους δικηγόρους τους αν έχουν ειδική πληρεξουσιότητα κατά το άρθρο 98 περίπτωση β'.
3. Κάθε διάδικος μπορεί, προσκομίζοντας το πρακτικό σε πρωτότυπο, να ζητήσει την επικύρωσή του από το δικαστή ή τον πρόεδρο του δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η αγωγή ή το ένδικο μέσο. Το πρακτικό επικυρώνεται αφού διαπιστωθεί ότι:

α) η διαφορά είναι δεκτική συμβιβαστικής επίλυσης, β) το πρακτικό έχει υπογραφεί σύμφωνα με όσα προαναφέρονται και γ) από αυτό προκύπτει σαφώς το είδος του αναγνωριζόμενου δικαιώματος και το ποσό της οφειλόμενης παροχής, καθώς και οι τυχόν όροι εκπλήρωσής της. Αν η διαφορά περιλαμβάνει και καταψήφιση, το πρακτικό αποτελεί από την επικύρωσή του τίτλο εκτελεστό και περιάπτεται με τον εκτελεστήριο τύπο από το αρμόδιο για την επικύρωσή του δικαστήριο. Αν η διαφορά έχει χαρακτήρα απλώς αναγνωριστικό, το πρακτικό αποδεικνύει το δικαίωμα. Με την επικύρωση του πρακτικού επέρχεται κατάργηση της δίκης.

#### **Γ. Η Απόπειρα Συμβιβασμού (209 ΚΠολΔ):**

Σύμφωνα με το άρθρο 209 ΚΠολΔ :

1. Όποιος έχει την πρόθεση να ασκήσει αγωγή μπορεί πριν από την κατάθεσή της να ζητήσει τη συμβιβαστική επέμβαση τού κατά τόπο αρμόδιου για την εκδίκαση της αγωγής ειρηνοδίκη, έστω και αν αυτός είναι καθ' ύλην αναρμόδιος. Για το σκοπό αυτόν ή υποβάλλεται αίτηση προς τον ειρηνοδίκη, στην οποία πρέπει να αναγράφεται συνοπτικά το αντικείμενο της διαφοράς, ή εμφανίζονται αυθόρμητα οι ενδιαφερόμενοι ενώπιόν του.

2. Ο ειρηνοδίκης, όταν υποβληθεί αίτηση συμβιβασμού καλεί ενώπιόν του το συντομότερο σε ορισμένη ημέρα και ώρα όλους τους ενδιαφερομένους. Η πρόσκληση του ειρηνοδίκη πρέπει να αναφέρει με συντομία τη διαφορά. Αν προσέλθουν αυθόρμητα όλοι οι ενδιαφερόμενοι, ο ειρηνοδίκης μπορεί αμέσως να προχωρήσει σε συμβιβαστική επέμβαση. Η συμβιβαστική επέμβαση του ειρηνοδίκη δεν είναι ανάγκη να γίνεται δημόσια, όμως για την επέμβαση αυτή τηρούνται πρακτικά.

3. Αν αυτός που υπέβαλε την αίτηση δεν εμφανιστεί, η αίτηση θεωρείται ότι δεν υποβλήθηκε ποτέ και καταδικάζεται αυτός στα δικαστικά έξοδα. Αν δεν εμφανιστεί κάποιος από αυτούς που κλήθηκαν, αναφέρεται αυτό στα πρακτικά και η συμβιβαστική επέμβαση του ειρηνοδίκη θεωρείται ότι απέτυχε.

#### **Δ. Η Διαμεσολάβηση (214Γ ΚΠολΔ):**

Σύμφωνα με το άρθρο 214 Γ ΚΠολΔ:

1. Το δικαστήριο προτείνει στους διαδίκους την προσφυγή σε διαδικασία Διαμεσολάβησης αν αυτό ενδείκνυται με βάση τις περιστάσεις της υποθέσεως. Σε περίπτωση αποδοχής της πρότασης η συζήτηση της υπόθεσης αναβάλλεται για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών. Η ίδια συνέπεια επέρχεται όταν τα διάδικα μέρη αποφασίσουν τα ίδια την προσφυγή σε Διαμεσολάβηση κατά τη διάρκεια της εκκρεμούς δίκης. Στο πλαίσιο των άρθρων 237 και 238 η συμφωνία για προσφυγή σε Διαμεσολάβηση ως αποτέλεσμα της πρότασης του δικαστηρίου ή της συμφωνίας των ίδιων των διαδίκων επάγεται τη συνέπεια της ματαίωσης της συζήτησης. Αντίγραφο των εγγράφων που αποδεικνύουν την κατάρτιση της συμφωνίας κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου και επισυνάπτεται στο φάκελλο της δικογραφίας.

2. Συμφωνία των μερών για προσφυγή στη Διαμεσολάβηση είναι έγκυρη εάν αποδεικνύεται εγγράφως. Για μέλλουσες διαφορές απαιτείται η συμφωνία να αναφέρεται σε συγκεκριμένη έννομη σχέση.

Η Διαμεσολάβηση περιλαμβάνεται στις θεμελιώδεις δικονομικές αρχές του ελληνικού δικαιοσύνητος (116<sup>A</sup> ΚΠολΔ) το οποίο ορίζει:

Το δικαστήριο ενθαρρύνει σε κάθε στάση της δίκης και σε κάθε διαδικασία τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς, την επιλογή της Διαμεσολάβησης ως μέτρο εξώδικης επίλυσης της διαφοράς, υποστηρίζει σχετικές πρωτοβουλίες των διαδίκων και μπορεί να διατυπώνει προτάσεις συμβιβασμού με συνεκτίμηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης.

Η Διαμεσολάβηση κερδίζει συνεχώς έδαφος διεθνώς και στην Ευρώπη. Στη χώρα μας εισήχθη με τον ν. 3898/2010 (ΦΕΚ Α' 211/16-12-10) «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατ' εφαρμογή της "Οδηγίας 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008" για ορισμένα θέματα Διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 4B του Νόμου 3898/2010: «Ως Διαμεσολάβηση νοείται η διαρθρωμένη διαδικασία ανεξαρτήτως ονομασίας, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη μιας διαφοράς επιχειρούν εκουσίως να επιλύσουν με συμφωνία τη διαφορά αυτή με τη βοήθεια Διαμεσολαβητή».

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της Διαμεσολάβησης περιγράφεται στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β του νόμου 4512/18 (ΦΕΚ Α' 5/17-01-18) άρθρα 178 έως 206.

### **Ε. Η Δικαστική Μεσολάβηση (214B ΚΠολΔ)**

Σύμφωνα με το άρθρο 214 ΒΚΠολΔ:

1. Διαφορές ιδιωτικού δικαίου μπορούν να επιλυθούν και με προσφυγή σε δικαστική μεσολάβηση. Η προσφυγή στη δικαστική μεσολάβηση, η οποία είναι προαιρετική, μπορεί να γίνει πριν από την άσκηση της αγωγής ή και κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας.

2. Σε κάθε πρωτοδικείο ορίζονται, για ένα έτος με δυνατότητα ανανέωσης για δύο ακόμη έτη, ένας ή περισσότεροι από τους υπηρετούντες προέδρους πρωτοδικών ή τους αρχαιότερους πρωτοδίκους ως μεσολαβητές μερικής ή πλήρους απασχόλησης.

3. Η δικαστική μεσολάβηση περιλαμβάνει ξεχωριστές και κοινές ακροάσεις και συζητήσεις των μερών και των πληρεξούσιων δικηγόρων τους με τον μεσολαβητή δικαστή, ο οποίος και μπορεί να απευθύνει στα μέρη μη δεσμευτικές προτάσεις επίλυσης της διαφοράς. Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, μετά ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου, να προσφεύγει στον κατά τόπον αρμόδιο δικαστή μεσολαβητή υποβάλλοντας γραπτώς το αίτημά του.

4. Το δικαστήριο στο οποίο είναι εκκρεμής η υπόθεση μπορεί σε κάθε στάση της δίκης, ανάλογα με την περίπτωση και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, να καλεί τα μέρη να προσφύγουν στη δικαστική μεσολάβηση για την επίλυση της διαφοράς τους και ταυτόχρονα, αν συμφωνούν τα μέρη, να αναβάλει την εκδίκαση της υπόθεσης σε σύντομη δικάσιμο και πάντως όχι πέραν του εξαμήνου.

5. Αν τα μέρη καταλήξουν σε συμφωνία συντάσσεται πρακτικό μεσολάβησης. Το πρακτικό υπογράφεται από τον μεσολαβητή, τα μέρη και τους πληρεξουσίους δικηγόρους τους και το πρωτότυπό του κατατίθεται στη γραμματεία του πρωτοδικείου όπου διεξήχθη η μεσολάβηση. Κατά την κατάθεση ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει παράβολο υπέρ του Δημοσίου, το ύψος και η αναπροσαρμογή του οποίου καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Από την κατάθεση στη γραμματεία του πρωτοδικείου, το πρακτικό μεσολάβησης, εφόσον περιέχει συμφωνία των μερών για ύπαρξη αξίωσης, αποτελεί εκτελεστό τίτλο, σύμφωνα με το άρθρο 904 παράγραφος 2 εδάφιο γ' Κ.Πολ.Δ.

6. Η μεσολάβηση πρέπει να διεξάγεται κατά τρόπο που να μην παραβιάζει το απόρρητο αυτής, εκτός αν τα μέρη συμφωνήσουν άλλως. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας όλοι οι συμμετέχοντες δεσμεύονται εγγράφως να τηρήσουν το απόρρητο της διαδικασίας

Η εισαγωγή της δικαστικής μεσολάβησης στην Ελλάδα συντελέστηκε με τον ν. 4055/2012. Σήμερα, δικαστές μεσολαβητές έχουν ορισθεί σε όλα τα Πρωτοδικεία και Εφετεία της χώρας.

### **ΣΤ. Η Διαιτησία (867 επ. ΚΠολΔ)**

Σύμφωνα με το άρθρο 867 ΚΠολΔ:

Διαφορές ιδιωτικού δικαίου μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία με συμφωνία, αν εκείνοι που τη συνομολογούν έχουν την εξουσία να διαθέτουν ελεύθερα το αντικείμενο της διαφοράς. Οι διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 663 δε μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία.

Η Διαιτησία ρυθμίζεται από τα άρθρα 867 και επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Η διαιτησία εφαρμόζεται ήδη εδώ και πολλές δεκαετίες και εμφανίζει σημαντικό βαθμό διάδοσης, διεθνώς και στην Ελλάδα

Δέσποινα Σ. Λασκαρίδου

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω - Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια - Σύμβουλος Διαπραγματεύσεων